

novičke

maj 2004

Izobraževanje odraslih v Sloveniji - izvajalci in programi 2004/2005 * Slovenski dnevi knjige – letos devetič! * Učinki vpeljevanja modela za presojanje in razvijanje kakovosti v organizacijah za izobraževanje odraslih * Delovanje središč za samostojno učenje v šolskem letu 2002/2003	3-11	DOMAČE NOVIČKE
Konferenca v Birminghamu	12-14	S POTI
<i>Kazalniki kakovosti</i>	15-16	NOVA KNJIGA
Nagrade Učnega sklada Dobe * Predstavitev Edu-poola * Neomejen dostop do mobilnosti za ljudi z učnimi težavami * Vodenje kakovosti v računalniškem izobraževanju * Pismenost starejših odraslih zvišuje pismenost mladih	17-25	KOTIČEK JE VAŠ
Vabilo na delavnico <i>Kako študijski krožki vstopajo v razvojne procese?</i> * Vabilo na delavnico <i>Kako čim bolj uspešno tržiti izobraževalne storitve?</i> * Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje v juniju * Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje v juliju	26-29	PRIPRAVLJAMO/ PRIPRAVLJAJO
	30	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Andragoški center Slovenije.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja Promocija vseživljenjskega učenja in informacijsko-komunikacijska infrastruktura, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 1.860 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

DOMAČE NOVIČKE

Predstavite izobraževalno ponudbo v Pregledu Izobraževanje odraslih v Sloveniji - izvajalci in programi 2004/2005

Izvajalce izobraževanja odraslih, ki ste svojo izobraževalno ponudbo objavili v Pregledu že pretekla leta, ponovno vabimo k sodelovanju. Vabljeni pa ste tudi vsi drugi, ki izvajate različne izobraževalne programe za odrasle in bi jih želeli predstaviti širši javnosti.

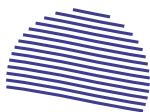
Podatke o izobraževalnih programih bomo zbirali **od 15. junija do 15. julija 2004**, in sicer na dva načina:

- **z elektronskimi obrazci** na spletni strani <http://www.acs.si/pregled>, menijska opcija **Elektronski vnos**. Izvajalci izobraževanja odraslih, ki ste že lani izkoristili možnost vnosa podatkov z elektronskimi obrazci, boste v začetku junija po pošti prejeli uporabniško ime in geslo za vnos podatkov o izobraževalnih programih. Novi izvajalci, ki se v Pregledu še niste predstavili, lahko na zgoraj navedeni spletni strani izpolnite elektronski obrazec za dodelitev gesla in po pošti vam bomo v nekaj dneh poslali vaše uporabniško ime in geslo.
- **z navadnimi vprašalniki**, ki vam jih bomo na vašo zahtevo poslali po pošti ali na elektronski naslov, dosegljivi pa bodo tudi na spletnem naslovu <http://www.acs.si/pregled/predstavitev.htm>.

Zbrane podatke o možnostih izobraževanja za odrasle v šolskem letu 2004/2005 bomo objavili septembra letos na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije (<http://www.acs.si/pregled>). Podrobnejše informacije dobite pri Alenki Mavsar (tel.: 01 5842 484, e-naslov: alenka.mavsar@acs.si) ali Maji Delalut (tel.: 01 5842 570, e-naslov: maja.delalut@acs.si).

Veseli bomo vašega sodelovanja.

Alenka Mavsar (alenka.mavsar@acs.si)

Dialog med pisatelji in bralci kot prispevek k širitvi bralne kulture

Slovenski dnevi knjige – letos devetič!

»Ali je človek, ki je odložil školjko nazaj v pesek
in odšel, vedel, da bo v tebi oživel,
česar sam nikoli ni poznal?«
(Iztok Osojnik: Misterij branja)

Je branje leposlovja pasivno sprejemanje sporočil ali celo le potrošnja kulturnih dobrin, preganjanje časa s podoživljanjem umetelno opisanih usod izmišljenih junakov? *Dr. Manca Košir*, ki si prizadeva z bralnim virusom okužiti čim širši krog prebivalstva, je prepričana, da bralci literarno delo soustvarjajo, ga nadgrajujejo, saj iščejo in odkrivajo nove pomenske plasti, ki se jih avtor ob pisanju še ni zavedal. Isto misel bi lahko izluščili tudi iz uvodnega citata, podobno, vendar veliko ostrejšo stališče pa najdemo že pri *Platonu*, ki v svojih dialogih pisateljem dokazuje, da pišejo iz nezavednega, intuitivnega uvida v svet dobrega in lepega, v svet idej, da pa se v resnici ne zavedajo, kakšno sporočilo pošiljajo ljudem, oziroma da resnične pomene odkrivajo šele bralci. Resnična literatura torej nastaja po mojstrih besede, ohranja in pretvarja v kulturno dobrino pa se šele z bralstvom. Če tej ugotovitvi dodamo še potrebo po širitvi kulture branja in z njo sporočilne pismenosti, imamo že vrsto tehtnih razlogov za ohranjanje in kakovostno rast delovanja bralnih študijskih krožkov ter za spodbujanje založništva in pisateljstva.

Srečanja članov študijskih krožkov *Beremo z Manco Košir*¹ z avtorji literarnih del je postalo stalnica v programu *Slovenskih dnevov knjige*. Ta srečanja niso tradicionalni literarni večeri. Tudi tu avtor prebere nekaj svojih pesmi ali proznih odlomkov, vendar je osrednji poudarek na vprašanih, ki jih imajo možnost bralci postaviti avtorju. Izhodišče za pogovor so refleksije, porojene ob branju literarnega dela, ki morajo biti zapisane in poslane moderatorju vnaprej. So torej nekakšna vstopnica na srečanje, hkrati pa tudi darilo pisatelju, ki je pripravljen prisluhniti svojim bralcem.

Kako pomembna je izmenjava sporočil o doživljanju napisanega, se je pokazalo posebno prvi večer, v pogovoru z *Alešem Čarom*. Društvo pisateljev je članom krožkov pred-

¹ Letos se je odzvalo devet krožkov, in sicer iz Kočevja, Preddvora, Ptuja, Sežane, Ilirske Bistrice, Prevalj, Kranja in dva iz Ljubljane. Organizator prireditve, Društvo slovenskih pisateljev, jim je poklonilo izbrana knjižna dela.

lagalo v branje njegovo knjigo kratke proze *V okvari*. Zanimivo je namreč, da jo avtor razume kot »knjigo o ljubezni«, medtem ko tega sporočila ni razbral prav nihče izmed bralcev. Prej nasprotno! Med zapisi doživetij ob branju najdemo tele misli: »*Brala sem s težavo, doživljala sem tesnobo in gnus.*« Ali: »*Po branju naj posežejo le čustveno uravnoteženi bralci!*« in »*Hoče avtor le šokirati ali posplošiti življenje luzerjev?*« Avtor je seveda vztrajal pri slikanju ljubezni, saj da je »*v knjigi prav toliko nežnih in toplih registrov kot temačnih in odbojnih.*« Oboje naj bi bilo v ravnotežju, češ: »*Več kot je topline, več je odboja! Znotraj bizarnosti je čustvo enosti ali ljubezni še močnejše.*« Bralka pa je posegla po citatu (iz novele *Coca Cola*): »*Moja mučenja so bila vedno dejanja ljubezni*«, in se vprašala, če ne gre tu za obliko odvisnosti, za to, da nekdo »*ne more stran, kar pa ne govori o ljubezni in sreči.*« Morda je najpomembnejši vidik odprla *Manca Košir* z mislijo, da tovrstno literaturo beremo zato, da bi »*spoznali, kaj vse biva v naših sencah.*« Pridružil se ji je pisatelj s trditvijo, da nas »*iz apatije, zaležanosti in neobčutljivosti prebudi le ostrina, ki zaboli, in tako odpre možnost, da se prelevi v veliko nežnost.*«

Povsem drugače je izzvenelo srečanje s pesnikom *Iztokom Osojnikom*. Posvečeno naj bi bilo *Misteriju branja* - tako se vsaj glasi naslov ene izmed pesmi, objavljene v zbirki *Temni julij*, vendar je ves čas tekla beseda le o 'misteriju pisanja' ali bolje o *poiesis*, ustvarjanju nasploh. Vprašanje o vlogi bralca v tem procesu žal ni bilo zastavljeno. Gost večera je nekajkrat zdrsnil v obsežne samogovore, ki so bili vsekakor zanimivi, celo iskri-vi in nazorni, vendar preveč poučni. Bralci kot sogovorniki so bili preprosto spregledani. Če bi prišli na predavanje, bi ga res z užitkom poslušali do konca, tako pa smo se po eni uri začeli počutiti nekoliko nelagodno. Kljub temu si velja pobliže ogledati nekaj pesnikovih misli: »*Jezik generira človekov obstoj. Ustvarja polje pomenov in komunikacij... Poezija je dogodek biti. Jezik kot tak je dogodek biti, zato je umiranje jezikov strahota... Slovenski jezik je zgodba o uspehu. V njem je sled, ki ostaja za Prešernom... Pisati je zame primarna naloga v življenju. Skozi jezik se samouresničujem in do tega samouresničevanja čutim resnično strast.*«

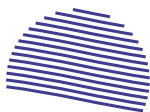
Zadnji večer je bila gostja *Lili Potpara s svojimi Zgodbami na dušek*. Moderatorka večera, pesnica *Barbara Korun*, je s prebiranjem nekaterih misli in utrinkov, ki so jih zapisali člani bralnih krožkov, spodbudila prisotne k živahni izmenjavi mnenj o vsebini posameznih zgodb in karakterjih glavnih oseb. Bralke, ki so se čustveno vživele v posamezne osebe, so želele od pisateljice izvedeti, ali so zgodbe avtobiografske, saj v njih nastopajo predvsem ženske, njihov svet pa je navaden, vendar ne vedno povprečen. Ovire, predsodki, težave, s katerimi se srečujejo, so tako vsakdanji, daleč stran od blišča. Njihov notranji svet se nam razkriva na tak način, da so nekateri označili Potparin slog

pisanja kot izrazito ženski. »Zanimajo me zgodbe malih ljudi«, pravi Potpara in s tem razlaga navadnost vsakdanjega sveta svojih knjižnih junakinj in junakov. Interpretacija misli in dejanj glavnih oseb se je od bralca do bralca razlikovala. Vsak je ovil zgodbo v svoj življenjski svet, vpletal lastne izkušnje. Bralci so se preobrazili v pripovedovalce in iz vsake zgodbe so ustvarili novo, različno, vsak svojo.

V drugem delu večera nam je pisateljica prebrala eno od še neobjavljenih zgodb. Pisana je v prvi moški osebi, zato je še posebej zanimiva. Prebrana zgodba je pomenila preobrat: delno je spodbijala argumente ženskega sloga pisanja, hkrati pa je potisnila pogovor v drugo smer - pisateljica je pripovedovala o sebi in o lastnem doživljanju literarnih oseb v svojih zgodbah.

»Ko dam zgodbo od sebe, ni več moja, temveč pripada bralcem«, pravi Lili Potpara. Stavek predstavlja rdečo nit vseh treh večerov, ko ima avtor priložnost spoznati, kaj se zgodi z zgodbo ali pesmijo, ko je prebrana prvič, drugič, stotič...

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS
Veronika Habič (veronika.habic@acs.si), ACS

Samoevalvacija v izobraževanju odraslih

Učinki vpeljevanja modela za presojanje in razvijanje kakovosti v organizacijah za izobraževanje odraslih

V zadnjem desetletju je v Sloveniji narasel pomen učenja in izobraževanja odraslih. Vse bolj pomembno postaja znanje, ki ga je treba nenehno nadgrajevati, saj se znanstvena dognanja spreminjajo takorekoč iz dneva v dan. Pri tem pa ni pomemben le dostop do znanja, temveč je zelo pomembna kakovost znanja. Ta je odvisna od ustanov, ki nam znanje »podajajo«, ter učiteljev, ki nam ga posredujejo. Ustanove se po kakovosti svojega dela razlikujejo in na izobraževalnem trgu »preživijo« le tiste, ki se zavedajo, da morajo nenehno vrednotiti lastno delo - tako na institucionalni kot na programski ravni. Evalvacija izobraževalnih programov in ustanov je z vidika kakovosti zelo pomembna. Nenehno je treba načrtno ugotavljati in razvijati kakovost lastnega dela.

Model za presojanje in razvijanje kakovosti Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje – POKI

Da bi v Sloveniji izboljšali kakovost dela organizacij za izobraževanje odraslih, smo na Andragoškem centru Slovenije v okviru razvojnega projekta razvili model za presojanje in razvijanje kakovosti v organizacijah za izobraževanje odraslih. Poimenovali smo ga model *POKI (Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje)*. Ta model kakovosti temelji na metodi notranje evalvacije, t.j. samoevalvaciji, s pomočjo katere izobraževalne organizacije same načrtno in sistematično pridobijo podatke o kakovosti svojega dela z namenom, da bi ga izboljšale. Samoevalvacijo izvajajo kar zaposleni v organizaciji, in sicer predavatelji, organizatorji izobraževanja odraslih, vodstvo, administracija ipd. Prav zato je to ena izmed najprimernejših metod za ugotavljanje kakovosti dela izobraževalnih organizacij in programov, saj ostanejo podatki znotraj organizacije in ne sledijo nikakršne sankcije od zunaj - ne za organizacijo ne za zaposlene¹.

V projektu POKI skušamo usposobiti zaposlene za izvajanje samoevalvacije; prizadevamo si za izgradnjo internega sistema kakovosti izobraževanja odraslih v organizacijah. V šolskem letu 2001/2002 smo začeli model kakovosti vpeljevati v nekatere srednje šole, ki izobražujejo tudi odrasle.

Analiza samoevalvacijskih procesov v modelu POKI

O učinkih vpeljevanja modela POKI v organizacijah za izobraževanje odraslih je bila v študijskem letu 2002/2003 opravljena analiza. Temeljni cilj analize je bil ugotoviti, kakšni so odzivi zaposlenih na model POKI ter kako vpliva na nadaljnje delo izobraževalne organizacije pri ugotavljanju kakovosti izobraževanja odraslih.

V analizo so bile vključene štiri srednje šole, ki so v šolskem letu 2001/2002 začele vpeljevati model. Te šole so: Srednja trgovska šola Ljubljana, Srednja agroživilska šola Ljubljana, Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana in Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik. Kot pripomoček za analizo sta bila uporabljena anketni vprašalnik in strukturirani intervju. Intervjuji so bili izvedeni s člani samoevalvacijske skupine, ki so sodelovali v projektu POKI. Na vsaki šoli je bila vzpostavljena ena samoevalvacijska skupina, katere člani so bili: ravnatelj, vodja izobraževanja odraslih in trije učitelji, ki poučujejo odrasle (ponekod jih je bilo tudi več). Vzorec je vključeval 22 oseb (100 %) in

¹ Musek-Lešnik, K., Bergant, K. (2001). Samoevalvacija v vzgojno-izobraževalnih organizacijah. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.

lahko rečemo, da je vzorec analize reprezentativen. Anketne vprašalnike so izpolnjevali učitelji, ki poučujejo odrasle. Razdeljenih je bilo skupaj 200 anketnih vprašalnikov. Pri obdelavi podatkov smo upoštevali vseh 67 (33,5 %) vrnjenih vprašalnikov. Na podlagi tega vzorca rezultatov ni bilo moč posploševati, saj vzorec ni reprezentativen².

Učinki vpeljevanja modela POKI

V analizi samoevalvacijskih procesov v modelu POKI smo med drugim ugotavljali tudi neposredne učinke vpeljevanja modela POKI, in sicer:

- **Koliko vpliva model POKI na skrb za izobraževanje odraslih v izobraževalni organizaciji?**
Kar dobra polovica učiteljev (55,2 %) je odgovorila, da vpeljava modela POKI veliko prispeva k povečani skrbi za kakovost izobraževanja odraslih v njihovi organizaciji, 29,9 % učiteljev pa je mnenja, da ta model kakovosti zelo veliko prispeva. Tudi člani samoevalvacijske skupine mislijo podobno, le da večji odstotek le-teh meni, da vpeljava modela POKI veliko (63,3 %) in zelo veliko (31,8 %) prispeva k povečani skrbi za kakovost izobraževanja odraslih. Le eden je mnenja, da ne prispeva prav veliko.
- **Kako člani samoevalvacijske skupine ocenjujejo izobraževanje v projektu POKI?**
V okviru projekta POKI so imeli člani samoevalvacijske skupine tudi možnost izobraževati se za izvedbo samoevalvacije. Na splošno se jim je zdelo izobraževanje dobro ali zelo dobro. Kljub temu pa jih večina meni, da bi v prihodnje potrebovali dodatna znanja in zunanjšega svetovalca za izvedbo samoevalvacije v izobraževalni organizaciji.
- **Kaj so učitelji in člani samoevalvacijske skupine osebno pridobili s sodelovanjem šole v projektu POKI?**

Največ članov samoevalvacijske skupine je pridobilo nekaj teoretičnih osnov, znanja o izdelavi anket ter računalniška znanja. Nekaj manj jih je dobilo izkušnje s timskim delom; še posebej je bila zanje koristna izmenjava mnenj znotraj tima. Nekateri člani so postali bolj motivirani za delo z odraslimi udeleženci. Posamezniki so dobili izkušnje z vodenjem projekta; začeli so izboljševati svoja gradiva ter jih prilagajati odraslim; bolj sistematično so začeli preverjati zadovoljstvo udeležencev ipd. Eden je poleg dobrih izkušenj dobil nekaj nasprotnikov med kolegi. *Učitelji* menijo, da so s sodelovanjem šole v projektu POKI dobili napotke za boljše delo, nekaj jih je spoznalo nove metode dela z odraslimi in bodo v prihodnosti več pozornosti posvečali povratnim informacijam udeležencev izobraževanja. Prav tako je nekaj takih, ki so mnenja, da niso pridobili ničesar.

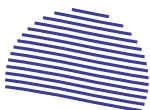
² Zorić, M. (2003). Učinki vpeljevanja samoevalvacijskega modela POKI v organizacijah za izobraževanje odraslih. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani: Filozofska fakulteta.

Sklepne misli

Na podlagi rezultatov lahko sklenemo, da je model POKI naletel na določen odpor pri učiteljih, vendar pa je njegovo vpeljevanje na večino anketiranih učiteljev vplivalo pozitivno. Uresničen je bil temeljni cilj projekta, in sicer da naj bi model POKI prispeval k povečani skrbi za kakovost izobraževanja odraslih v izobraževalnih organizacijah. Člani samoevalvacijske skupine menijo, da bi bilo treba v prihodnje projekt časovno skrajšati, teorijo v večji meri povezovati s prakso, člane skupine razbremeniti drugih obveznosti ter v večji meri vključiti vodstvo.

Po mojem mnenju bi bilo treba v prihodnje izboljšati načine informiranja učiteljev o projektu POKI, saj nekateri sploh ne vedo zanj; v samoevalvacijske dejavnosti vključiti še več zaposlenih ter jim predstaviti možnosti sodelovanja in smiselnost vpeljave modela, da bo vsak prepoznal svojo vlogo znotraj modela; razmišljati o možnostih dodatnega zunanjega svetovanja izobraževalnim organizacijam pri izvedbi samoevalvacije oziroma vpeljavi modela POKI, saj smo v analizi ugotovili, da izobraževanje, ki smo ga izvedli v okviru projekta, ni bilo dovolj.

Milena Zorič (milena.zoric@acs.si), ACS

Nekaj podatkov iz rezultatov analize letnih poročil Delovanje središč za samostojno učenje v šolskem letu 2002/2003

Neformalno učenje ima gotovo svoje prednosti. V tem prispevku ga na kratko predstavljava skozi dejavnost organiziranega samostojnega učenja v Sloveniji. Skoraj desetletno delovanje kaže na potrebo ljudi po tovrstnem učenju. Za merjenje obsega delovanja največkrat prikazujemo podatke o številu ur samostojnega učenja udeležencev. Spodnja tabela prikazuje primerjavo med šolskim letom 2001/2002 in šolskim letom 2002/2003.

	Število vseh učnih ur	Povprečje števila ur na središče	Število vseh udeležencev	Povprečno število udeležencev na središče
Šolsko leto 2001/2002	100.188	3.455	7.190	248
Šolsko leto 2002/2003	129.144	4.166	6.914	223

Kot je videti, **število udeležencev** sicer pada, vendar pa narašča **število ur**, kar pomeni, da so središča vedno bolj uspešna pri tem, da svoje udeležence dlje »zadržijo« v procesu organiziranega samostojnega učenja. Iz tega lahko sklepamo, da je kakovost izvajanja organiziranega samostojnega učenja višja, saj je iz prejšnjih analiz o opravljenem delu in opazovanj delavcev v središčih razvidno, da ustrezno svetovanje o uporabi programov in drugi načini ustrezne pomoči pri učenju pripomorejo k temu, da udeleženci postanejo stalni obiskovalci središča za samostojno učenje. Padec števila udeležencev lahko kaže tudi na omejene možnosti učenja v središčih, saj je urnike učenja težje prilagajati večjemu številu ljudi. Delavci v središčih tudi ugotavljajo, da vključevanje v organizirano samostojno učenje spodbuja nadaljnje vključevanje udeležencev središč v druge organizirane oblike učenja in izobraževanja.

V skupnem poročilu središč za šolsko leto 2002/2003 smo opazovali vsebine, ki se jih udeleženci najpogosteje učijo samostojno.

vsebine	računalništvo	angleški jezik	uporaba interneta in e-pošte	nemški jezik	druge vsebine	drugi jeziki	naravoslovje	slovenski jezik
odstotki	29 %	22 %	22 %	11 %	9 %	2 %	2 %	1 %

Deleži učenja po posameznih vsebinah so razmeroma predvidljivi, saj središča za samostojno učenje udeležencem večinoma nudijo učno gradivo in programe za samostojno učenje tujih jezikov in računalništva, nekaj manj pa je učnega gradiva za učenje drugih vsebin. Učna mesta so opremljena z multimedijskimi računalniki z dostopom do interneta, zato je mogoče pričakovati, da se udeleženci središč učijo uporabe interneta in elektronske pošte, saj gre za aktualne in uporabne vsebine današnjega časa.

V šolskem letu 2002/2003 se je delež udeležencev, starih do 19 let, prepolovil. **Podatki o starostni strukturi** udeležencev organiziranega samostojnega učenja kažejo, da je največ takšnih, ki so stari med 20 in 29 let (38 %), na drugem mestu so udeleženci, stari med 30 in 39 let (22 %), slaba petina (18 %) udeležencev organiziranega samostojnega učenja je starih do 19 let, 23 % udeležencev pa je starejših od 40 let. Če te podatke primerjamo s podatki za šolsko leto 2001/2002, ugotovimo, da se je za polovico znižal odstotek mladih, starih do 19 let (iz 35 % na 18 %), za nekaj odstotkov pa so se zvišali deleži vseh drugih starostnih skupin. Tudi ta podatek posredno kaže na dvig kakovosti dela z udeleženci, saj je odrasle zaradi njihovih povprečnih izkušenj iz šole težje »zadržati« pri učenju in izobraževanju.

Primerjava **podatkov o statusni strukturi** udeležencev za šolsko leto 2002/2003 s podatki za šolsko leto 2001/2002 kaže, da se je znatno zvišal delež zaposlenih (iz 19 % na 31 %), delež brezposelnih ostaja enak (približno 30 %), enak je delež študentov (približno 17 %),

prepolovil pa se je delež učencev in dijakov (iz 27 % na 14 %). Delež upokojevcev se je podvojil (iz 3 na 6 %), deleži drugih skupin ostajajo približno enaki.

Za organizirano samostojno učenje so zelo pomembni **razlogi, zaradi katerih se udeleženci vključujejo v to obliko neformalnega izobraževanja**. Navajamo šest najpogostejših razlogov, ki jih navajajo udeleženci središč za samostojno učenje.

	Najpogostejši razlogi za vključitev v organizirano samostojno učenje	Odgovori v odstotkih
1.	zaradi dopolnjevanja znanja, ki ga pridobivajo v šoli, na tečaju ali drugje	22 %
2.	možnost samostojne izbire časa učenja	18 %
3.	možnost brezplačnega učenja	14 %
4.	možnost prilagajanja ritma učenja lastnim potrebam in zmožnostim	13 %
5.	ovire pri vključevanju v druge organizirane oblike učenja zaradi družinskih obveznosti	9 %
6.	nezmožnost vključevanja v druge organizirane oblike učenja zaradi službenih obveznosti	8 %

Iz analize predstavljamo še podatek o **oddaljenosti udeležencev od središč za samostojno učenje**. V organizirano samostojno učenje se vključujejo večinoma odrasli, ki imajo središče razmeroma blizu doma, saj je kar 85 % takih, ki so od središč oddaljeni največ 10 kilometrov. Zato bo pri nadaljnjem razvoju in širjenju mreže središč v Sloveniji potrebno zagotoviti čim večje število središč, ki bodo čim bolj enakomerno razpršena po vsej Sloveniji.

Na splošno ugotavljamo, da smo pri izvajanju organiziranega samostojnega učenja v Sloveniji opravili pomemben kakovosten premik, kar se kaže tudi v rednem sodelovanju izvajalcev s koordinacijo Mreže središč za samostojno učenje (Mreže SSU) in na delovnih srečanjih, ki jih praviloma organiziramo dvakrat letno. Prvo letošnje je že za nami - 11. maja se je zbralo 31 predstavnikov izvajalskih organizacij. V Mrežo SSU je trenutno vključenih 34 središč za samostojno učenje.

Naj še izkoristiva priložnost za zahvalo vsem, ki se v središčih trudite za dvig kakovosti učenja udeležencev in s tem uresničujete sporočila iz Memoranduma o vseživljenjskem učenju, Državnega razvojnega programa in Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih. V tem trenutku je naše delo v vseh korakih skladno z evropskimi usmeritvami podpore in motivacije za učenje in izobraževanje odraslih, vsi pa se bomo potrudili, da bo tako tudi ostalo.

Ema Perme (ema.perme@amis.net)

Jasmina Orešnik (jasmina.oresnik@lj-oz.sik.si), Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana

S POTI

Kakovost v izobraževanju Konferenca v Birminghamu

Evropska unija s *programi Leonarda da Vincija* prispeva k razvoju sodobnega izobraževanja odraslih. Osnovna načela so: razvijati poklicno izobraževanje in poklicno vključenost na vseh stopnjah, izboljšati kakovost, dostop do usposabljanja in inovativnost ter krepiti mednarodno dimenzijo sodelovanja. Znani so kot laboratoriji inovativnosti, saj morajo vsi projekti izvirno prispevati k razvoju izobraževanja.

16. in 17. februarja letos sem se udeležila mednarodne konference *Kakovost v izobraževanju (Quality in training)* v Birminghamu, ki jo je organizirala mednarodna tematska skupina Evropske komisije *TG3*. Namen srečanja je bil predstaviti izkušnje in rezultate projektov iz programa Leonardo da Vinci (okrog štirideset) in izboljšati mrežo med praktiki. Udeleženci smo imeli enkratno priložnost ustvariti nova partnerstva za bodoče projekte, saj je sodelovalo več kot 250 udeležencev iz 31 držav.

V okviru plenarnega zasedanja smo se pogovarjali, kako povečati vpliv projektov iz programa Leonardo da Vinci na gospodarstvo. Izobraževalni projekti se izvajajo v različnih sektorjih: industrija, telekomunikacije, letalstvo, pomorstvo, medicina, pravo, trgovina... Ciljne skupine za izobraževalne produkte so: velika ali majhna podjetja, managerji, zaposleni, mladi, inštruktorji, specifične skupine (na primer invalidi). Kot partnerji v projektih sodelujejo oblikovalci smernic poklicnega usposabljanja, univerze, zavodi in izobraževalne ustanove. Po vsebini so projekti razdeljeni v pet skupin: projekti mobilnosti, pilotski projekti, projekti jezikovne kompetentnosti, projekti mednarodnih mrež in projekti, ki razvijajo ustrezne učne pripomočke in učna gradiva. Na konferenci so bili predstavljeni najbolj zanimivi.

Rdeča nit konference je bila **kakovost izobraževalnih dejavnosti**. Predstavljene so bile glavne dejavnosti zadnjih štirih let, ko je bilo uspešno zaključenih več kot 200 različnih mednarodnih projektov.

V najuspešnejših projektih sodeluje več partnerjev iz različnih držav. Komplementarne

sposobnosti in skupni interes za doseganje zastavljenih ciljev se kažejo v inovativnih in zelo kakovostnih produktih. Strokovnjaki razvijajo indikatorje kakovosti, mehanizme in prednostne dejavnosti. Vrednotenje je proces ugotavljanja učnih dejavnosti in rezultatov, optimiziranja vrednosti in vplivov na obstoječe in nove vsebinske izobraževalne cilje (ciljne skupine, sektorji, izobraževalne ustanove).

Poleg plenarnih zasedanj je delo potekalo v **štirih delavnicah**. Udeleženci smo razmišljali o bodočih izzivih na področju učinkovitega vodenja usposabljanj in iskali odgovore na aktualno vprašanje, kako naj poteka prilagajanje izobraževalnih dejavnosti in novih metod okolju. Udeleženci delavnic so izmenjali izkušnje o naslednjih aktualnih področjih:

- oblikovanje programov izobraževanja glede na zahteve trga delovne sile,
- oblikovanje usposabljanja, prilagojenega potrebam udeležencev,
- razvijanje in vodenje inovativnih partnerskih povezav,
- povezanost kakovosti izobraževanja in metod vrednotenja (vključno s samoevalvacijo).

V vsaki delavnici je bil podrobno predstavljen po en zaključen projekt. Vodje in udeleženci so posredovali svoje dragocene izkušnje in strokovno znanje.

Še posebej zanimivo je bilo predavanje *Jeana Jauniauxa*, ki je predstavil metodologijo valorizacije in tematsko ocenjevanje projektov. Valorizacija bo osrednja dejavnost pri bodočih projektih. Razvoj kompetenc bo izhajal iz treh perspektiv: delodajalca, uporabnika in učitelja.

Na enem od plenarnih delov so opredelili nadaljnji razvoj mednarodne tematske delovne skupine TG3, ki je konferenco pripravila. Delo bo v prihodnje usmerjeno predvsem v organizacijo tematskih srečanj in konferenc, pripravo mreže in izboljšave informacijske baze o projektih, svetovanje in promocijo rezultatov projektov ter izboljšave metod opazovanja in vodenja projektov, zlasti spremljanje izobraževalnih produktov, prenos znanja, izkušenj in inovativnih pristopov.

V zaključnem plenarnem delu smo udeleženci svoja razmišljanja osredotočili na možnosti upoštevanja različnih subjektov za ustvarjalno doseganje boljših rezultatov učenja pri organiziranih učnih dejavnostih. Poudarili smo, da je potrebno pri odraslih preseči raven poučevanja in razvijati pristop celovitega učenja z uporabo različnih virov.

Na konferenci je bilo predstavljenih veliko primerov dobre prakse, ki so bogata zakladnica raznovrstnega znanja. Prepričali smo se o pomenu kakovosti pri vodenju dejavnosti in novih projektnih pristopov. Značilnost projektov je pazljivo načrtovanje, ustvarjalno delo-

vanje, dobro organiziranje in usklajevanje procesov ter učinkovito vodenje. Brez dvoma uspeh projektov temelji na predanosti vseh sodelujočih. Po mojem mnenju bi morali tudi pri nas razširiti informiranost o možnostih sodelovanja. Osebno menim, da je sodelovanje koristna izkušnja za obogatitev znanja, idej in pogledov ter nadaljnji korak pri razvoju lastne učinkovitosti.

mag. Darja Zorko Mencin (darja.zorko-mencin@skb.si), SKB banka, d.d.

NOVA KNJIGA

Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje

Kazalniki kakovosti

Ob koncu prejšnjega leta je v založbi Andragoškega centra Slovenije izšel priročnik *Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje, Kazalniki kakovosti*. Namenjen je ugotavljanju, spremljanju in zagotavljanju kakovosti v izobraževalnih organizacijah, v katerih izvajajo programe, namenjene odraslim. Avtorice, *Sonja Klemenčič, mag. Tanja Možina* in *mag. Tanja Vilič Klenovšek*, so vsebinske poudarke uskladile s priporočili ministrstva za šolstvo (Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v izobraževanju, 1999), kot svetovalci za pripravo gradiva pa so sodelovali *Ida Srebotnik, Guido Melink* in *Zlatko Zepan*, vsi z bogatimi praktičnimi izkušnjami na področju izobraževanja odraslih. Avtorice so pri pisanju izhajale predvsem iz potreb tistih izobraževalnih ustanov, ki se odločajo za uvajanje modela kakovosti – *Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje*. Tem bo priročnik koristno vodilo pri začetnem spraševanju, na katerih področjih bodo spremljali in ocenjevali kakovost svojega dela in kako, vsem drugim pa lahko pomaga izoblikovati lastni model samoevalvacije.

Model predpostavlja šest področij kakovosti:

- **doseganje ciljev kurikuluma**, ki poleg dosežkov v znanju upošteva tudi razvoj vrednot in splošno uspešnost;
- **izobraževalni proces**
Da bi dosegli večjo kakovost učenja in poučevanja, se lahko odločimo za boljše načrtovanje in izpeljavo izobraževanja, za utrjevanje vloge in sodelovanja med izobraževalci ali/in za izboljšanje učnega okolja.
- **delo z udeleženci** izobraževanja
Tu gre za upoštevanje individualnih pogojev za izobraževanje (socialnih, ekonomskih, osebnih) ter osebnih okoliščin (predznanje, izkušnje) posameznikov med samim izobraževanjem, na primer pri pripravi osebnega izobraževalnega načrta, pri svetovanju, motivaciji...
- **učitelji**
Kakovostno delo učiteljev je odvisno od možnosti za izobraževanje, razvojno-svetovalnega dela in zadovoljstva učiteljev v delovnem okolju.

- **izobraževalna organizacija in partnerji**

Gre za odprtost ustanove navzven, njeno povezanost z okoljem, predvsem s socialnimi partnerji in strokovnimi ustanovami.

- **vodenje in upravljanje**

Od kakovosti vodenja in upravljanja je odvisna predvsem kakovost strateških odločitev. Te opredeljujejo položaj in organiziranost izobraževanja odraslih v ustanovi, skrb za strokovni razvoj izobraževalcev, kakovost vodenja izobraževanja odraslih, organizacijsko kulturo ter kakovost ravnanja z zaposlenimi (kadrovanje, andragoško spopolnjevanje).

Pri vsakem kazalniku kakovosti so v modelu okvirno nakazani možni načini presojanja kakovosti, postopki in viri zbiranja podatkov ter informacij, ki lahko pomagajo pri ocenjevanju kakovosti, predstavljeni pa so tudi primeri različnih načinov uvajanja izboljšav, namenjenih zviševanju kakovosti.

Avtorice pri vsakem poglavju sproti opozarjajo tudi na pasti. Najpogostejša je verjetno skušnjava, da bi se lotili preverjanja in odpravljanja vseh pomanjkljivosti hkrati. Izkušnje kažejo, da je najzanesljivejša pot do uspeha sestavljena iz majhnih korakov! Ko se izobraževalna organizacija odloči za samoevalvacijski postopek oziroma izboljšanje kakovosti, je odločilnega pomena, da se loti dela le na enem področju. Tudi pri izbiri podpodročij se je najbolje omejiti le na eno ali največ dve področji. Le pri izbiri kazalnikov je nabor nekoliko širši, vendar avtorice priročnika ne priporočajo več kot štirih. Za samostojne izobraževalce je še to veliko preveč.

Za vsak **kazalnik kakovosti** določimo:

- **način presojanja kakovosti**, ki je odvisen od vrste in kakovosti dokumentacije, iz katere zajemamo potrebne podatke, ter od učinkovitosti inštrumentov za zbiranje informacij;
- **način razvijanja kakovosti** - izoblikujemo strategijo za doseganje cilja.

Priročnik je nastajal in bil izdan v okviru projekta *Grundtvig: Razvoj menedžmenta kakovosti v izobraževanju odraslih z razvojem samoevalvacijskih procesov*, del sredstev za natis pa je prispevalo tudi Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Spodbujanje inovativnosti študentov Nagrade Učnega sklada Dobe

Na Dobi, Evropskem poslovnem izobraževalnem središču, iz Maribora, smo 10. maja slovesno podelili prve nagrade za diplomska dela študentov pedagogike in andragogike. Nagrade, ki so namenjene spodbujanju inovativnosti študentov, je podelil *mag. Jožko Čuk*, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, in s tem poudaril pomen vseživljenjskega učenja in izobraževanja za razvoj gospodarstva. Praznik znanja in ustvarjalnosti je z glasbenim nastopom popestrila mlada nadarjena harfistka *Katja Skrinjar*.

Da bi spodbujali študente pedagogike in andragogike k ustvarjalnemu in rizikovalnemu delu, smo na Dobi ustanovili Učni sklad, ki vsako leto razpisuje nagrade za najboljša diplomska dela, ki prispevajo k razvoju izobraževalne prakse v Sloveniji. Z nagradami želimo poudariti ključni pomen znanja in kompetenc pedagogov in andragogov za uveljavljanje vseživljenjskega učenja in razvoj izobraževanja v gospodarskih in drugih ustanovah.

Po razpisu Učnega sklada Dobe, objavljenem v Večer in Delu oktobra lani, je na Dobo prispelo šest diplomskih del. O podelitvi nagrad je odločala strokovna komisija za presojo diplomskih del. Člani strokovne komisije, *mag. Rudi Moge*, *mag. Alojz Fošnar* in *Jasna Božič*, so pri presoji upoštevali kriterije aktualnosti, inovativnosti in praktične naravnosti diplomskih del ter izbrali tri diplomske naloge. Prve nagrade Učnega sklada Dobe v višini 100.000 SIT za vsako diplomsko delo so tako prejele *Andreja Češarek*, *Ana Ileršič* in *Ana Kralj*, diplomantke pedagogike in andragogike na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

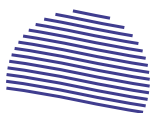
Letošnje nagrajenke v svojih diplomskih delih prinašajo uporabna spoznanja in rešitve za razvoj izobraževanja za kakovostno komunikacijo pri timskem delu, za izboljšanje integracije beguncev z izobraževanjem in za povečanje motivacije učiteljev s prilagajanjem zakonodaje in predpisov.

Na slovesni prireditvi smo podelili tudi priznanja podjetjem za prizadevna in izjemno kakovostna izvajanja praktičnih izobraževanj Dobinih študentov. Priznaja so prejele *Marles*

hiše Maribor, d. o. o., Jeruzalem Ormož VVS, d. d. in Zavarovalnica Triglav, d. d., OE Murska Sobota. Priznanja, ki bodo odslej vsakoletna, namenjamo spodbujanju povezovanja izobraževalne dejavnosti z gospodarskimi organizacijami in drugimi ustanovami.

Na Dobi, kjer že od leta 1990 nenehno razvijamo in negujemo proces vseživljenjskega učenja, želimo s podelitvijo nagrad in priznanj prispevati k razvoju novih pristopov, oblik dela in partnerstev za spodbujanje kakovostnega učenja v vseh življenjskih obdobjih.

Jasna Božič (jasna.bozic@doba.si), DOBA EPIS Maribor

Združeni ponudniki učinkovitejši, podjetja pa ceneje do izobraževanj

Predstavitev Edupoola

10. maja je pričel delovati Edupool¹, skupina ponudnikov izobraževanj iz vseh koncev Slovenije, ki ponuja podjetjem in posameznikom paletu kakovostnih izobraževalnih programov kjerkoli v Sloveniji pod občutno ugodnejšimi pogoji – po nižjih cenah in z nižjimi administrativnimi stroški.

Ustanovitelji so prepričani, da z združevanjem ponudbe dosežejo naslednje pozitivne učinke:

- Ponudniki izobraževanj imajo nižje stroške prodaje, trženja in tržnega raziskovanja, zato lahko del prihrankov prenesejo na svoje stranke. Tako podjetja prek Edupoola dostopajo do izobraževanj najceneje na trgu.
- Poleg nižje cene podjetja uživajo tudi ugodnosti zmanjševanja stroškov administracije, saj je njihov izobraževalni partner lahko samo ena organizacija.
- Združevanje ponudbe v Edupoolu omogoča podjetjem možnost večjega vsebinskega prilagajanja, saj Edupool omogoča bolj prilagojeno načrtovanje tako letnega izobraževanja kakor prilagojenih izobraževalnih programov.
- Centraliziranost komunikacije je geografska, saj se podjetja sedaj lahko dogovarjajo z enim partnerjem za izpeljavo izobraževalnih programov kjerkoli v Sloveniji. Ker v takem primeru Edupool angažira svoje člane, ki so prisotni lokalno, so temu primerni nižji tudi stroški.

¹ Edupool deluje pod okriljem podjetja Cerera d.o.o..

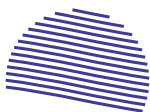
Vključeni ponudniki izobraževanj (do sedaj jih je osemnajst) imajo poleg nižjih stroškov prodaje in trženja dostop do najnovejših informacij o trgu. Članstvo v Edupoolu prinaša, na primer, ugodnejši dostop do tržnih analiz, katerih samostojna izvedba je za majhna podjetja, kar ponudniki izobraževanj v glavnem so, predraga.

Edupool s svojo dejavnostjo dviguje raven znanja in izobraženosti v gospodarstvu, saj uporabnikom izobraževalnih storitev omogoča učinkovitejše in cenejše izobraževanje, ponudnike izobraževanj pa razbremenjuje prodajnih funkcij, kar jim prinaša večje možnosti strokovnega razvoja.

Koristnost članstva v Edupoolu se najbolje zrcali v izjavi njegovega člana, Janeza Juvana, direktorja podjetja Odin: *»Za pridružitve pobudi Edupoola smo se odločili, ker verjamemo, da se nam bo s to potezo razbremenila naša prodaja in nekatere administrativne funkcije. Tako se bomo lahko bolj posvetili naši osnovni dejavnosti, razvoju kakovostnih izobraževalnih programov. Združevanje prodajne in drugih funkcij, ki jih svojim članom zagotavlja Edupool, pozdravljamo. Podjetja, tudi člani Edupoola med seboj, si bomo tako še bolj konkurirala predvsem s kakovostjo, kar pa je dobro za vse, ki soustvarjamo izobraževalni trg v Sloveniji, tako za ponudnike kot uporabnike!«*

Dodatne informacije lahko dobite na spletni strani <http://www.edupool.net>, lahko pa pokličete tudi Gregorja Leviča (tel.: 01 5101 116). Z veseljem vam bom odgovoril na vaša vprašanja.

Gregor Levič (gregor.levic@edupool.net), Edupool

Predstavitev projekta Sudmobil Neomejen dostop do mobilnosti za ljudi z učnimi težavami

Evropska unija v okviru evropskih izobraževalnih programov že vrsto let razvija projekte, ki državljanke Evrope spodbujajo tako k nadaljnjemu usposabljanju in širjenju njihovih pristojnosti kot tudi k pridobivanju dragocenih delovnih izkušenj povsod po Evropi.

Nekaj teh projektov še posebej podpira mobilnost za ljudi z učnimi težavami. Kljub dodatnim prizadevanjem in naporom pa se programi mobilnosti za to ciljno skupino še

vedno ne izvajajo tako, kot je bilo to predvideno. Večina ljudi si sploh ne more zamišljati, kako in s kakšnim namenom bi invalidni ljudje, še posebej pa ljudje z učnimi težavami, sploh sodelovali v mednarodnih projektih mobilnosti.

Na teh osnovah je *Avstrijsko združenje za enake možnosti ljudi - A'TEMPO* razvilo evropski pilotski projekt *Sudmobil* (kratica za *selbst und direkt mobil*) pod okriljem evropskega izobraževalnega programa Leonardo da Vinci. Projekt se je začel novembra 2002 in bo trajal do oktobra 2005. Njegov cilj je skupaj z modelom dobre prakse razviti ustrezne predloge in sistemske pogoje za evropsko izmenjavo ljudi z učnimi težavami. Z vzpostavitvijo sistemskega okvira, ki bo omogočal mobilnost ljudi z učnimi težavami ne le znotraj izobraževalnih projektov, ampak znotraj celotnega sistema, naj bi se zagotovil celosten in trajnejši dostop do mobilnosti za to skupino prebivalstva. Zato partnerji v projektu niso samo izobraževalne ustanove, ampak se vanj vključujejo tudi državne ustanove, v tem primeru avstrijske štajerske deželne oblasti in avstrijska zvezna vlada.

Ljudje z učnimi težavami so torej obravnavani v novi luči – ne več kot klienti, temveč kot emancipirani ljudje, ki se normalno vključujejo v družbo in imajo kot vsi drugi enake pravice in dolžnosti. V konkretnem projektu kot partnerji in strokovnjaki projekt sooblikujejo, saj sami najbolj vedo, kaj potrebujejo in kakšne probleme imajo. Drugi jim pri tem pomagajo in jih usmerjajo.

Rezultati projekta bodo na voljo v naslednjih oblikah:

- Priročnik *Neomejen dostop do mobilnosti*, natisnjen v angleščini, nemščini, italijanščini in slovenščini, bo vseboval analizo obstoječih omejitev mobilnosti, predloge za izboljšanje mobilnosti ter konkretne informacije in navodila za vse organizacije, ki želijo izpeljati raznovrstne izmenjave za ljudi z učnimi težavami.
- CD-ROM *Pripravljeni za Evropo* bo vseboval napotke v zvezi z načrtovanjem delovnega ali študijskega obiska v tujini, kontrolni seznam vseh stvari, na katere moramo biti pozorni pri načrtovanju in izpeljavi potovanja ter učna gradiva za dejansko pripravo na obisk v tujini. Tudi CD-ROM bo na voljo v angleščini, nemščini, italijanščini in slovenščini.

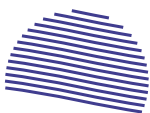
Koordinator pilotskega projekta je združenje A'TEMPO iz Gradca. Izvajala ga bo široko zasnovana mreža sodelujočih, v katero so vključeni partnerji iz Avstrije, Belgije, Finske, Nemčije, Severne Irske in Slovenije. Gre za raznovrstne tipe organizacij: organizacije za izobraževanje in usposabljanje ljudi z učnimi težavami, oblastne strukture, ki so zadolžene tako za izobraževanje in usposabljanje ljudi z učnimi težavami kot tudi za njihovo delovno integracijo, skupine ljudi z učnimi težavami, ki zastopajo svoje interese, organizacije,

ki sprejemajo oziroma integrirajo ljudi z učnimi težavami, in tudi organizacije, ki na evropski parlamentarni ravni zastopajo interese in potrebe te ciljne skupine.

Da bi si na tem razvojnem področju pridobili nadaljnje izkušnje in ugotovili, ali lahko model dobre prakse, ki se razvija znotraj pilotskega projekta, tudi dejansko zaživi, je združenje A'TEMPO v okviru istega programa zaprosilo za dodaten projekt mobilnosti. Projekt je bil odobren, kar pomeni, da bodo maja in junija 2004 štirje avstrijski udeleženci, ljudje z učnimi težavami, ki so v procesu nadaljnega izobraževanja ali poklicnega usposabljanja, tri tedne preživel kot praktikanti na delovni praksi v Bruslju, v ustanovi Inclusion Europe. To je organizacija, ki za interese ljudi z učnimi težavami lobira na evropski parlamentarni ravni, kar pomeni, da bodo tudi štirje praktikanti delali na področju družbeno-politične predstavitve in zastopanja svojih interesov. Izkušnje, ki si jih bodo udeleženci pridobili v celotnem procesu delovne prakse (priprava – praksa – evalvacija), bodo ovrednotene in partnerji v projektu Sudmobil bodo raziskali, v kolikšni meri in na kakšen način se lahko le-te prenesejo na druge ustanove, države in regije.

S slovenske strani se ob tesni navezavi na Varstveno-delovni center Polž v projekt vključuje Andragoški zavod Maribor-Ljudska univerza. Predstavniki Andragoškega zavoda Maribor-Ljudske univerze smo se udeležili srečanja projektnih partnerjev, ki je potekalo od 14. do 18. novembra 2003 v Rimu. Na srečanju smo podrobneje predstavili razmere v slovenskih varstveno-delovnih centrih, pri čemer so nam – kot že rečeno – z ustreznimi gradivi in napotki prijazno priskočili na pomoč varovanci in zaposleni Varstveno-delovnega centra Polž.

Tatjana Njivar (tatjana.njivar@azm-lu.si),
Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza

Kako ustvariti red v organizaciji in uspeti?

Vodenje kakovosti v računalniškem izobraževanju

Odločitev za izbiro pravega med ponudniki storitve je prav gotovo težka. Posebno v primeru izobraževalne storitve, saj se pri učnem procesu kakovost pridobljenega znanja odraža šele po določenem času. Negotovost in strah uporabnika te storitve, ki se odraža

v vprašanih, kot na primer: ali se bom zares naučil dovolj za svoje potrebe in ali bom uspel izbrati dobro, celo najboljšo ustanovo, sta upravičena.

Zadovoljstvo učečega z izobraževalno storitvijo je torej tisto, kar mora biti cilj – tako uporabnika, ki prejema novo znanje, kot ustanove, ki si s tem povečuje verjetnost, da se bodo slušatelji vračali.

V podjetju B2 se ukvarjamo z računalniškim izobraževanjem odraslih že od leta 1989. Letno se naših tečajev udeleži približno 5.000 ljudi. Od njihovega zadovoljstva in naše sposobnosti prilagajanja zahtevam trga je odvisna naša uspešnost. V letu 1999 smo kot prvo slovensko računalniško izobraževalno podjetje vpeljali sistem vodenja kakovosti ISO 9001.

Zahteve za vpeljavo ISO standarda

Eden izmed razvijalcev mednarodnih standardov je organizacija ISO (International Organization for Standardization), katere najbolj znani družini standardov sta ISO 9000 (poslovna dejavnost) in ISO 14000 (okoljevarstvena dejavnost). Po standardih posegamo z namenom, da bi uresničili pričakovanja vseh vpletenih: uporabnika, organizacije, zaposlenega in vodstva. Na področju izobraževanja s standardom opredeljujemo naslednje ključne sestavine: **usmerjenost k učečemu** (bistvenega pomena za uspeh je *preseganje pričakovanj* učečega in razumevanje njegovih potreb), **vklučitev ljudi** (*zaposleni so ključna sestavina* organizacije), **jasno opredelitev vodstva** (razvoj vizije in *uresničljivih ciljev* organizacije vpliva na zaupanje zaposlenih in njihovo motiviranost), **proces** (*opredelitev dejavnosti in postopkov* v izpeljavi izobraževanja, razvoju in pripravi nalaga jasno odgovornost tako posameznika kot skupine) in **neprestano izboljševanje** (z nenehnim *iskanjem izboljšav* v vseh procesih se pospešuje prilagodljivost na poslovne priložnosti).

Priprava na standard

S prehodom na javno priznan sistem vodenja kakovosti, kot je ISO standard, morajo biti usklajeni in dorečeni vsi procesi, ki nastopajo v delovanju organizacije. To je torej **odlična priložnost, da se razjasni vse dejavnosti**, tudi tiste, ki so bile predhodno v domeni znanja redkih posameznikov ali prepuščene trenutnemu odzivu izvajalca. Na primeru računalniških tečajev naj omenim usklajevanje dejavnosti v **razvoju tečajev** (postopek izdelave učnega načrta in gradiva), pri **izpeljavi** (predavateljev način uravnoteženja teoretičnega znanja in praktičnih veščin), **trženju** (ugotavljanje potreb in zanimanja trga), **pripravi tečajev** (urejena organizacija, ne glede na termin, vrsto in lokacijo tečaja) in **merjenju**

uspešnosti (avtomatizirano izdelana statistika omogoča dobro presojo o učinkovitosti dela). Pomembno je, da so vsa možna stanja omenjenih procesov zapisana in urejena v sistematični obliki. Taka dokumentacija obsega navodila, pravilnike, priporočila, smernice, obrazce, arhive, zapise, poročila, načrte ipd. **Elektronska oblika** je seveda priporočljiva za učinkovito uporabo in hiter dostop.

Živeti s standardom

Spoštovanje pravil je kritičnega pomena za uresničitev prednosti, ki jih standard prinaša. Če se, na primer, predavatelj ne drži dogovorjenega načina vodenja tečaja, potem seveda težko zagovarjamo visoko kakovost izvedene storitve. Naklonjenost vodstva do spoštovanja standarda je obvezna.

Varovalka, da se sistem pravil in navodil čez čas ne ujame v lastno past zaradi okostenelosti in togosti, je usmerjenost k **stalnemu izboljševanju**. Sistem je torej odprt za spremembe v načinu dela, seveda v nadzorovani in konstruktivni obliki. Predloge za spremembe lahko podaja kdorkoli in kadarkoli, odgovorni pa so dolžni pretehtati razloge in ukrepati. Tak način je gotovo spodbuden, saj prispeva k delovni ustvarjalnosti zaposlenih.

Status uporabe ISO standarda dokazujemo s posebnim certifikatom. O ohranjanju zahtev standarda se vsako leto prepriča zunanji presojevalec.

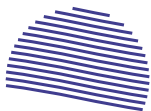
In kakšne so ovire?

S hitrim pogledom na način dela v tako zasnovanem okolju se lahko zdi, da je dela več kot poprej: za vsako dejavnost je potrebno slediti navodilom po standardu. Dvom v združljivost standarda z naravo pedagoškega dela je lahko velik, saj vsi vemo, da se vseh možnih situacij, ki se zgodijo na tečaju, ne da napovedati.

V praksi pa se izkaže, da je na račun jasnih nalog in postopkov vpeljan **red, ki se dolgoročno obrestuje**. Urejena dokumentacija, prepoznaven nastop na trgu in konstanten razvoj ustvarjajo **odličnost in uspešnost** izobraževalne ustanove.

Zadovoljstvo tečajnika kot kupca je torej temeljna zahteva za uspeh ponudbe izobraževalne storitve, urejenost notranjih razmerij pa pogoj, da se to zadovoljstvo doseže. Uvedba sistema vodenja kakovosti je težka, a zanesljiva in ponosna pot do uspeha.

David Rozman (david.rozman@b2-ic.si), B2 d.o.o.

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih Pismenost starejših odraslih zvišuje pismenost mladih

O pismenosti ali nepismenosti v industrijskih državah, denimo v Franciji, prvič spregovorijo okrog leta 1979, kajti beseda *analfabetizem* je v povezavi z odraslimi pomenila debilnost in psihične primanjkljaje. Še več, o alfabetizaciji oziroma opismenjevanju so tedaj govorili le v povezavi s priseljenci. Tako je bilo treba najti nov, četudi "barbarski" izraz za poimenovanje "novega" pojava.

»V desetih letih naj ne bo več niti enega samega nepismenega... Naj tisti, ki znajo, učijo tiste, ki ne znajo,« je leta 1977 izjavil Joseph Wresinski. Takrat so tudi prvič spregovorili o *nepismenosti* in nič več o *nepismenih*. In tedaj postane jasno, da nepismenost ni individualni pojav, marveč kolektivni, ni več napaka posameznika, marveč napaka družbe in njenih razslojevalnih procesov.

Če je nepismenost, tj. funkcionalna nepismenost, v industrijskih državah množičen pojav, če je družbeni problem, potem kliče tudi po javnih in političnih rešitvah in sodelovanju različnih in številnih nosilcev opismenjevanja. Še več, če je nepismenost resnično razpršen pojav, potem jo srečujemo in jo moramo tudi reševati v vseh starostnih skupinah. Če katero med njimi pustimo ob strani, tedaj se zniža raven pismenosti drugih starostnih skupin.

Univerza za tretje življenjsko obdobje v 31 krajih Slovenije veča *besedno, numerično pa tudi vizualno pismenost* v študijskih skupinah, kot so: *Mediji in novinarstvo*, kjer starejši ustvarjajo svojo revijo, radijske oddaje, televizijske oddaje; v študijskih kroških *Ustvarjalno pisanje*; v študijskem krožku *Človek in njegove pisave ali kaligrafija*, ali, denimo, v onem, ki se imenuje *Živim sam, živim sama*, kjer starejši razpravljajo o radijskih in televizijskih oddajah ter dogajanjih v mestu; v študijskem krožku, kjer se starejši *učijo javnega branja dramskih besedil in razprav o njih*; v računalniškem krožku, kjer starejši ustvarjajo spletne strani, pridobivajo diskurzne kompetence pa tudi vizualno pismenost; pri študijskem krožku *Ali razumemo in uporabljamo pravo*, kjer teče beseda o, denimo, zavarovalniških in drugih pogodbah, razsodbah, ipd.

Nepismenosti starejših odraslih tako ni moč spregledati brez škode tudi za vse druge starostne skupine in generacije, s katerimi so starejši v sožitju.

dr. Dušana Findeisen (dusana.findeisen@guest.arnes.si),
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO

Študijski krožki

Vabilo na delavnico **Kako študijski krožki vstopajo v razvojne procese?**

Vodje in mentorje študijskih krožkov vabimo k udeležbi na enodnevno delavnico z naslovom **Kako študijski krožki vstopajo v razvojne procese?** Delavnico bo vodila *mag. Vida Ogorelec Wagner*, strokovnjakinja s področja moderiranja. Od leta 1994, ko je ustanovila Umanotero, Slovensko fundacijo za trajnostni razvoj, je vodila vrsto projektov in postopno spoznavala pomen učinkovitega vodenja procesov za uspeh. Od leta 1998 je načrtovala in moderirala več kot petdeset delavnic o procesih sodelovanja javnosti in skupinskem delu v organizacijah. Leta 2002 je prva v Sloveniji pridobila mednarodni certifikat Certified Professional Facilitator, od leta 2003 pa deluje kot procesna svetovalka in profesionalna moderatorka. Je članica Mednarodnega združenja moderatorjev (IAF), podpredsednica Društva moderatorjev Slovenije in članica Mednarodnega združenja za sodelovanje javnosti.

Zakaj smo se odločili za tovrstno delavnico? Dobro pripravljen strateški načrt delovanja je ključ do uspešno izpeljane naloge. Pomaga jasno določiti cilje in predvideti rezultate, to pa zagotavlja optimistično in ustvarjalno klimo v delovni skupini. Če so v načrt vključeni različni partnerji ali večje skupine, je moderiranje procesa načrtovanja ključno za optimalno izrabo časa, denarja, materiala in nenazadnje človeške energije.

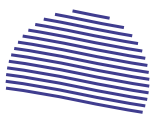
Na delavnici bomo skupaj poiskali nekaj temeljnih vlog študijskih krožkov, kar je po desetih letih prav gotovo potrebno, zaradi nekaterih spoznanj, ki nam jih je omogočila lanska anketa pa tudi zanimivo. Na spopolnjevanju bomo spoznavali, kakšen je (lahko) prispevek študijskih krožkov k razvoju, kakšno vlogo ima pri tem sodelovanje javnosti in kako strateško načrtovati ter izpeljevati zastavljene cilje.

Kotizacija za delavnico, ki bo v **četrtek, 10. junija 2004**, med **9. in 16. uro** v prostorih Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska c. 134a, Ljubljana, znaša **5.000 SIT** (DDV vključen). Poravnati jo morate v skladu z navodili za plačilo, ki so navedena na prijavnici.

Prosimo vas, da **izpolnjeno prijavnico**, ki jo lahko dobite tudi na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljete najkasneje do **petka, 4. junija 2004**, na naslov: **Andragoški center RS, Šmartinska 134a, Ljubljana**, lahko tudi po faksu: 01 5245 881.

Za vse dodatne informacije lahko pokličete Veroniko Habič (tel. 01 5842 585).

Veronika Habič (veronika.habic@acs.si), ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na delavnico **Kako čim bolj uspešno tržiti izobraževalne storitve?**

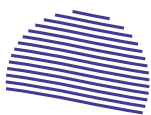
Danes se veliko piše in govori o pomenu znanja, »učeci se organizaciji«, družbi znanja in visoko specializiranih storitev, pa vendar se večina izobraževalnih organizacij dnevno srečuje z zahtevnimi vprašanji, kot so:

- Kako uspešno privabiti dovolj udeležencev na izobraževanje?
- Kaj storiti, da izpeljave ne bi odpovedovali in prestavljali?
- Kako izpeljati izobraževanje, da bodo zadovoljni udeleženci, naročnik in vodstvo podjetja?
- Kakšna marketinška orodja uporabiti, da bi se razlikovali od podobnih, konkurenčnih podjetij in organizacij?

To je le nekaj uvodnih misli iz enodnevne delavnice z naslovom **Kako čim bolj uspešno tržiti izobraževalne storitve**, ki jo pripravljamo **17. junija 2004** med 9. in 16. uro v prostorih Andragoškega centra RS, Šmartinska 134a, Ljubljana. Podrobno predstavitev in prijavnico objavljamo v prilogi.

Vabljeni!

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje v juniju

Vabimo vas na predavanje *dr. Barryja Sponderja* z naslovom **Računalniška tehnologija v izobraževanju odraslih: preproste tehnike za izobraževalce odraslih**, ki bo v **petek, 18. junija 2004**, ob 9. uri v seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.

Dr. Barry Sponder, profesor izobraževalne tehnologije na Centralni državni univerzi v Connecticutu v ZDA, je Fulbrightov štipendist. Svoje bogate izkušnje s področja računalniške tehnologije v izobraževanju odraslih je predstavil v različnih ustanovah po Sloveniji.

Predavanje v angleščini je namenjeno izkušenim predavateljem in začetnikom, ki so pripravljeni uporabljati računalnike pri svojem delu in iščejo lažje načine, da bi s takšnim delom začeli. V njem bo predstavil različne tehnike, ki temeljijo na računalniški tehnologiji, ki jih v Sloveniji že uspešno uporablja pri usposabljanju izobraževalcev odraslih.

Srečanje bo trajalo približno eno uro. Prosimo, da udeležbo **potrdite najkasneje do srede, 16. junija 2004**, Zdenki Birman Forjanič (tel. 01 5842 571, fax: 01 5245 881).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje v juliju

Vabimo vas, da se pridružite *Sonji Rotar*, ki bo predstavila tehniko marmoriranja, s katero se ukvarja že več let. Demonstracija z naslovom **Tehnika marmoriranja v izobraževanju odraslih** bo v **petek, 2. julija 2004**, ob 9. uri v sejni sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.

V današnjem virtualnem svetu veliko ljudi čuti potrebo po likovnem ustvarjanju, vendar tega zaradi pomanjkanja časa ne uresničijo. Tehnika marmoriranja je zaradi svoje enostavnosti in fantastičnih podob, ki jih uspe ustvariti prav vsakemu, odlično izhodišče za sprostitve kreativnosti posameznika in dobra spodbuda za nadaljnje ustvarjanje. Je tudi

odlična popestritev za razne seminarje in dober uvod v študijski krožek, ko se ljudje še spoznavajo. Marmorirane barvne podobe spodbudijo razmišljanje in domišljijo udeležencev.

Tehnika je prastara. Na Japonskem so jo poznali že v 12. stoletju, pod imenom Suminagashi. Uporabljali so jo na riževem papirju s tekočimi barvami. Iz Kitajske, kjer so umetelne marmorirane papirje izdelovali pod dvornim nadzorom in nanje zapisovali državne sporazume in druge pomembne listine, se je tehnika razširila na bližnji vzhod - v Perzijo in Turčijo. V 18. stoletju so jo prenesli v Evropo, kjer je bila dolgo časa skrbno čuvana skrivnost knjigovezov. Šele v 19. stoletju so jo zapisali na papir.

Razredčene oljne barve nanašamo na medij želatinastega videza. Kitajci so uporabljali riževo lepilo, Perzijci in Turki pa zvarek iz morskih alg ali halog. Recept je še dandanes skrivnost posamezne delavnice.

Sonja Rotar bo predstavila poenostavljene tehnike marmoriranja ter izdelke in fotografije iz različnih delavnic, ki jih je vodila. Naredili pa boste tudi svojo unikatno marmorirano pisemsko kuverto.

Srečanje bo trajalo približno eno uro. Prosimo, da udeležbo **potrdite najkasneje do srede, 23. junija 2004**, Nedi Đorđević (tel. 01 5842 544, fax: 01 5245 881, e-naslov: neda.dordevic@acs.si).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

CONFINTEA V mid-term review 2003 : six years after CONFINTEA V : status and future prospects of adult learning : draft synthesis of review reports. [Hamburg] : Unesco Institute for Education, 2003. 51 str. ; 30 cm

CONFINTEA V midterm review meeting : Bangkok, 6-11 September 2003 : draft reports of the thematic workshops. [Bangkok] : [Unesco], 2003. 27 str. ; 30 cm

CONFINTEA mid-term report : Slovenia 2003 / prepared by: Peter Beltram, Vera Jakara, Nataša E. Jelenc, Jasmina Mirčeva, Ester Možina, Marko Radovan, Metka Svetina ; editor Vida A. Mohorčič Špolar. - Ljubljana : Slovenian Institute for Adult Education, 2003. - 93 str. ; 30 cm

Coping with the learning challenges : between idealism and reductionalism : mid-term report of the European Association for the Education of Adults for the CONFINTEA +6. Brussels ; Budapest ; Helsinki : European Association for the Education of Adults = EAEA, 2003. 40 str. ; 21 cm

Corder, Nicholas: Learning to teach adults : an introduction. London ; New York : RoutledgeFalmer, 2002. xvi, 162 str. : ilustr. ; 22 cm

The dance of change : the challenges of sustaining momentum in learning organizations / Peter Senge... [et al.]. London : Nicholas Brealey, 1999. ix, 596 str. : ilustr. ; 23 cm

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

2004

18.-24.10.2004

Na vprašanja vse leto odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani
<http://tvu.acs.si/razprava>

IZBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2002/2003

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji
• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2002/2003

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

Na vaša vprašanja odgovarjamo v Forumu na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/forum>

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

